

3. Державний комітет статистики України// Географічна структура експорту-імпорту товарів і послуг України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Мікула Н. Євро регіони: досвід та перспективи. – Львів: ІРД НАН України, 2003. – 222 с.

РОМАН ЗВАРИЧ

ІНДУКЦІЯ ТОРГОВОЇ ВІЙНИ

Торгова війна окреслюється торговим суперництвом двох або більше сторін, яке проводиться з ціллю захоплення закордонних ринків (наступальна торгова війна) або попередження торгової “окупації” національної економіки (оборонна торгова війна). Вивчення причин і методів ведення торгових війн складає прерогативу різних наук, в тому числі геоекономіки і світової економіки. Торгова війна може проводитися в рамках ширшого фронту “бойових дій” т.зв. економічної війни.

Основні методи ведення наступальної торговельної війни:

- пониження експортних митних тарифів;
- підвищення експортних квот;
- використання демпінгових цін;
- у виняткових випадках використовується торгова блокада;
- оголошення продукції конкурентів шкідливою для споживачів або екології (заяви можуть супроводжуватися просуванням міжнародних нормативних актів і стандартів, що забороняють або суттєво обмежують виробництво та використання продукції конкурентів).

До методів оборонної торговельної війни відноситься зведення торгових бар’єрів:

- підвищення імпорتنих мит (в т.ч. використання порівняльних мит, що передбачають підвищення ціни імпортованого товару до рівня внутрішніх цін з метою запобігання демпінгу);
- зниження імпорتنих квот;
- введення нетарифних обмежень – бар’єрів, пов’язаних з ускладненням процедури ліцензування та нагромадженням митних формальностей;
- введення технічних бар’єрів, що передбачають виникнення складнощів з відповідністю імпорتنих товарів національним стандартам і технічним умовам.

Кожне століття, починаючи від часів Стародавнього Єгипту позначено кровопролиттями, але, починаючи з 20 ст., війни набули принципово нового характеру. На сучасному етапі торгово-економічні війни здійснювались, в основному через “перекачування мізків”, економічну експансію та промислове шпигунство. Так, сьогодні урядами більшості високорозвинених країн розроблені й здійснюються довгострокові програми “перекачування” наукового потенціалу. На це виділяються значні засоби, створюються спеціальні центри й

комерційні структури. Зовні їхня діяльність має цілком благопристойний вигляд: Захід безоплатно підтримує вчених зі слаборозвинених країн, що опинилися в скрутному стані. Торгово-економічна експансія має найрізноманітніші форми: програми по реструктуризації та інвестиційні проекти різних міжнародних валютних фондів; впровадження гірничошахтного, сільськогосподарського та іншого устаткування – замість підтримки вітчизняного виробника; повальне завезення в країну гербіцидів, хімічних відходів, іншої небезпечної або низькосортної продукції; збут у слаборозвинені країни залежаних і шкідливих ліків. Сучасні розрахунки показують, що тільки невидимі вилучення вартості “першим світом” з “третього” становлять близько 600 млрд. доларів в рік (сюди не включаються видимі потоки: вивіз прибутків іноземного капіталу, відсотки на зовнішній борг і “втеча” капіталу).

В Європі торговельні війни в останні роки набули також широкого використання. КНР провела в 2014 р. антидемпінгове розслідування щодо вина, імпортованого з Європи. Таким чином китайський уряд відповів на додаткове мито, яким в ЄС обкладатимуть сонячні батареї китайського виробництва через підозри у штучному заниженні цін. Цей крок є досить значним, адже Китай був третім найбільшим ринком збуту французького вина та інших алкогольних напоїв, а Франція отримала від продажу вина до Китаю 1 мільярд євро, тобто 9% загальної виручки від експорту цієї продукції. В свою чергу Німеччина назвала мито, яким планують обкладати китайські сонячні батареї “великою помилкою”, адже галузь сонячної енергії в Німеччині представлена 10 тисячами компаній, з-поміж яких лише 350 є виробниками сонячних батарей, інші ж великою мірою залежать від панелей, імпортованих з Китаю. Торгові війни також торкаються і східноєвропейський регіон, зокрема в 2014 р. після саміту в Брюсселі Росія і Білорусь зупинили імпорт свинини з країн Євросоюзу, Білорусь також відмовилась від імпорту європейської картоплі. Ця заборона непропорційна, адже російські партнери заборонили експорт навіть з тих країн ЄС, у яких не було таких випадків. Запровадила свою заборону на свинину і Білорусь, яка вирішила, що європейська продукція не відповідає ветеринарним сертифікатам. Вцілому, обмежувальні заходи Росія запровадила одразу по завершенні саміту Росія-ЄС, де панувала прохолодна атмосфера через ситуацію в Україні. Внаслідок торгових суперечок з Україною Росія в 2013 р. фактично перекрыла весь український імпорт. І це відбулось на тому фоні, що у 2012 р. Україна приєдналася до зони вільної торгівлі СНД і хоча ця угода не передбачала якихось додаткових переваг для України, вона, принаймні, гарантувала, що умови торгівлі з державами СНД і Росії зокрема не будуть погіршуватися. Крім того для досягнення конкурентних переваг вітчизняних виробників Російська Федерація денонсувала “харківські угоди”, що тягне за собою підвищення ціни на газ для України приблизно до 480 доларів за 1 тис. куб. м.

Отже, торгова війна є важливим інструментом для провадження власних інтересів країни на зовнішніх ринках, проте даний інструмент спрацьовує в умовах низького рівня відкритості економіки. В іншому випадку дії можуть носити адекватний характер внаслідок якого постраждає сам агресор.